

SAMANTEKT OG NÆSTU SKREF Í TEGUNDA- OG KVÆMAVALI

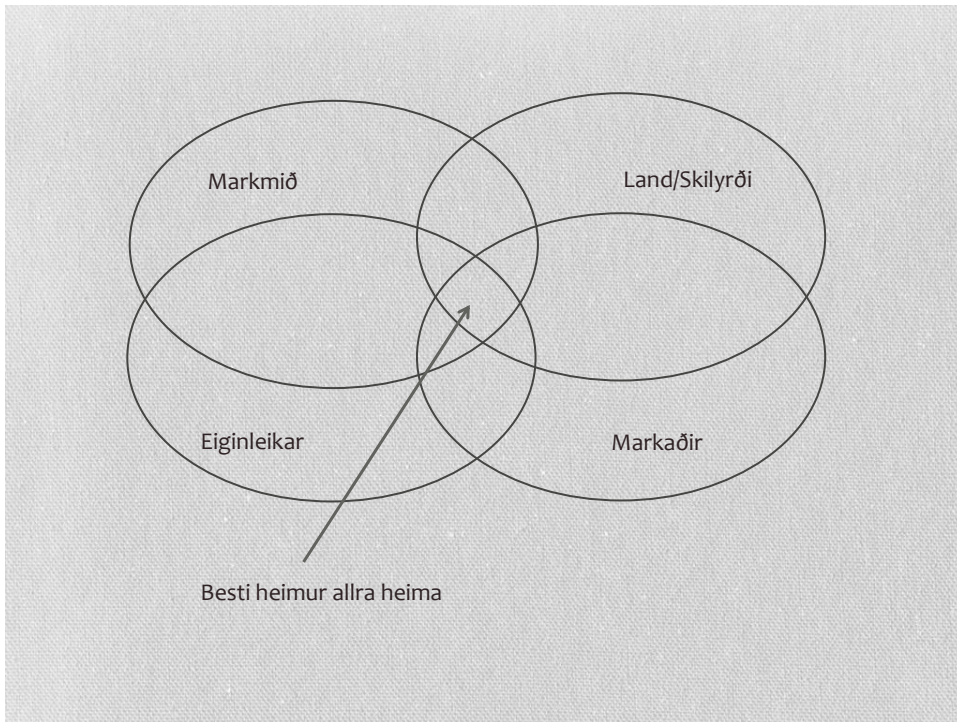
Pröstur Eysteinnsson

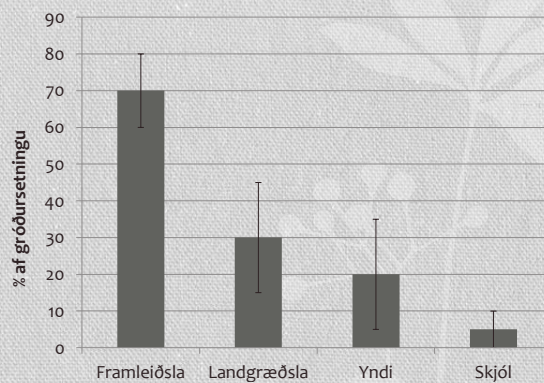
Við hvað skal miða?

- Markmið með skógrækt?
 - Markmið landeigenda
 - Markmið stjórnvalda
- Land sem býðst til skógræktar?
 - Landshlutar
 - Landgerðir
- Eiginleika tegundanna/kvæmanna/klónanna?
 - Kröfur til aðstæðna (frjósemis, raka, skjóls...)
 - Vaxtarhraði
 - Vaxtarform / gæði
 - Sjálfsáning
 - Önnur gæði (blóm, ber, ilmur, fegurð...)
- Markaðir – núna og í framtíðinni
- Þessir þættir spila saman á flokinn hátt.

Markmið

• Annarskonar markmið

- Stuðningur við dreifðar byggðir – 70% af gróðursetningu
- Stuðningur við skógræktarfélag – 20% af gróðursetningu
- Stuðningur við innlendar tegundir – 10% af gróðursetningu

Markmið - niðurstöður

- Leggja mesta áherslu á framleiðslumiklar tegundir/kvæmi/klóna
- Leggja næst mesta áherslu á ágengar tegundir
- Skilgreina betur hvar leggja skuli áherslu á mikla fjölbreytni (yndisskógrækt)

Land

- Veðurfarsskilyrði
 - Meirihluti gróðursetningar hingað til í betri sveitum landsins
 - Árekstrar við aðra landnýtingu hafa verið litlir hingað til
 - Enn er umtalsvert samningsbundið land og annað land ætlað til skógræktar sem ekki er búið að gróðursetja í innan svæða þar sem skilyrði eru góð.
 - Skilyrði fara batnandi => hægt að fíkra sig ofar í landi
- Frjósemi moldar
 - Mest býðst af fremur rýru mólendi til skógræktar
 - Mikið er af rofnu landi þar sem skógrækt er æskileg út frá sjónarmiðum endurreisnar landgæða og reyndar framleiðslu
 - Minna býðst af frjósömu landi, hugsanlega meiri árekstrar við aðra landnotkun, plæging er mikið gölluð jarðvinnsluaðferð
- Landslag
 - Flatendi er erfitt

Land - niðurstöður

- Leggja áfram mesta áherslu á tegundir/kvæmi/klóna sem eru aðlagðar betri skógræktarskilyrðum sem bjóðast hérlendis (= framleiðalumiklar tegundir)
 - Hætta að eltast við ofurhaðgerðar tegundir/kvæmi/klóna
 - Horfa frekar 3-6 breiddargráður til suðurs
- Leggja áherslu á tegundir sem henta í móa og mela
- Þróa aðferðir við að bæta frjósemi móa og mela í þágu framleiðslumikilla tegunda

Eiginleikar tegunda/kvæma/klóna

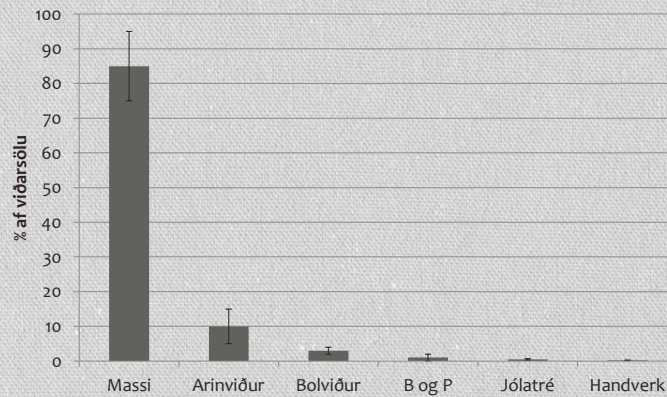
- Mismunandi kröfur til frjósemis moldar
 - Tegundatengt frekar en kvæma- eða klónatengt
- Mismunandi aðlögun að veðurfari (framleiðsla og form)
 - Tegundatengt að hluta
 - Fura þolir best frost
 - Jörvavíðir á strandsvæðum
- Möguleikar er á kvæma-/klónavali innan flestra tegunda m.t.t. aðlögunar
 - Mislengt á vegi stödd varðandi þekkingu á kvæmum/klónum
 - Góð þekking – birki, sitkagreni, rússalerki, alaskaösp
 - Einhver þekking – stafafura, evrópulerki, rauðgreni, hvítgreni
 - Lítil þekking – blágreni, skógarfura, hengibjörk, lindifura, reyniviður...

Eiginleikar tegunda/kvæma/klóna - niðurstöður

- Mest er í boði af rýru landi
 - Áhersla á lerki og stafafuru (eftir landshlutum) sem eru framleiðslumestu tegundir á slíku landi
 - Áhersla á birki þar sem sjálfsáning stuðlar að frekari útbreiðslu
- Líka talsvert af fjfrósömu landi
 - Áhersla á alaskaösp og sitkagreni sem eru framleiðslumestar á slíku landi
 - Áhersla á stafafuru á flatlendi
- Purfum sérstaklega að bæta stöðu þekkingar á kvæmavali hjá stafafuru
- Purfum að fínstilla klónaval hjá ösp m.t.t. landshluta

Markaðir

Markaðir - niðurstöður

- Leggja ber meiri áherslu á framleiðslumiklar tegundir/kvæmi/klóna
- Einnig á nægilega beinvaxnar tegundir
- Birki (hengibjörk) til arinviðarframleiðslu á að vera hluti myndarinnar en e.t.v. ekki mjög stór
- Smíðaviður (reyniviður, ösp, hlynur...) og jólatré (stafafura, fjallapínur, rauðgreni, blágreni) eru hliðargreinar
 - Sérstök ræktun frekar en hluti almennrar skógræktar

Nokkur orð um aðlögun

- Hún er mælanleg (fer ekki eftir þjóðerni)
 - Mælikvarðar eru:
 - Vaxtarhraði
 - Vaxtarlag (tíðni skemmda)
 - Álagsþol gagnvart umhverfisþáttum, sjúkdómum o.fl.
 - Fjölgun
- Ófullkomin aðlögun að tilteknum umhverfisþætti þarf ekki að vera frágangssök (sbr. hvað alsakaösp blómstrar seint)

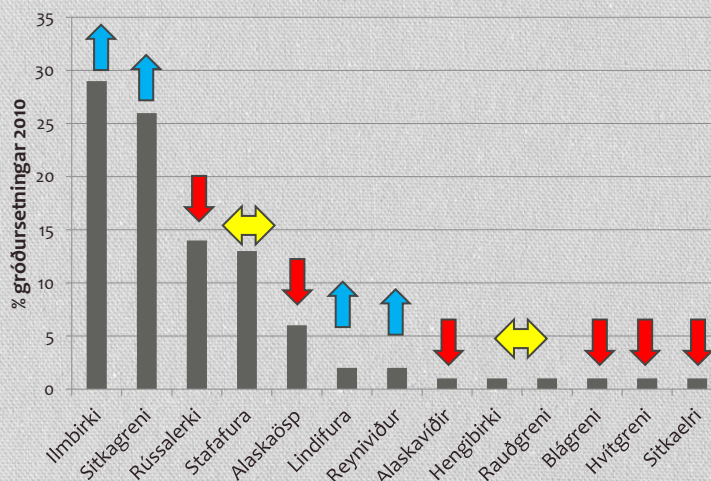

?

- Hvenær er réttlæt看legt að velja næst-bestu tegund/kvæmi/klón?
 - Af því að besti efniviðurinn fæst ekki?
 - Á að velja annað eða bíða eftir að það besta fáist?
 - Í þágu fjölbreytni?
 - Helst í yndisskógrækt
 - Af öryggisástæðum?
 - Vegna loftslagsbreytinga, nýrra sjúkdóma o.fl. er ekki víst að besti efniviðurinn verði sá besti um alla framtíð
 - Víti til varnaðar – Skógarfura? Rauðgreni? Ýmsar víðitegundir?
 - Best þrátt fyrir allt – Sitkagreni? Alaskaösp? Rússalerki? Stafafura?
 - Svar: sennilega sjaldnar en við höldum.

2010

Birki

- Mest notað til endurreisnar skóga á rýru landi
- Skiptir kvæmaval máli í uppgræðslu?
 - Að möguleiki sé á að úr verði skógur frekar en kjarr
 - Ekki er allt birki jafn duglegt að sá sér
 - Bæjarstaðarbirki er duglegra að sá sér en sum önnur kvæmi
- Kvæmi
 - Bæjarstaðarbirki um allt land
 - Vaglabirki jafn gott á N- og A- landi
- Hlutdeild í gróðursetningu
 - Markmið - eðlileg ef meginmarkmið skógræktar er landgræðsla
 - Land/Skilyrði – of há
 - Eiginleikar – of há
 - Markaðir – allt of há

Sitkagreni

- Kvæmi
 - Seward svæðið, Cordova (Copper River) svæðið, jafn vel sunnar
 - Íslensk kvæmi eru hugsanlega öruggari?
- Hlutdeild í gróðursetningu
 - Markmið – heldur há
 - Land/Skilyrði – of há
 - Eiginleikar – of lág
 - Markaðir – eðlileg

Rússalerki

- Kvæmi
 - Sænsk frægarðskvæmi eru best
 - Finnisk næst best
- Hlutdeild í gróðursetningu
 - Markmið – of lág
 - Land/Skilyrði – eðlileg
 - Eiginleikar – eðlileg
 - Markaðir – of lág

Stafafura

- Kvæmi
 - Við höfum val á talsverðum fjölda kvæma öðrum en Skagway
 - 0,5% af stafafuru endar sem jólatré. Er rétt að kvæmaval á allri furu sem gróðursett er á Íslandi miðist við „besta“ jólatrjáakvæmið?
- Hlutdeild í gróðursetningu
 - Markmið – of lág
 - Land/Skilyrði – of lág
 - Eiginleikar – of lág
 - Markaðir – eðlileg

Alaskaösp

- Klónar
 - Höfum nokkra góða klóna
 - Fleiri á leiðinni
- Hlutdeild í gróðursetningu
 - Markmið – of lág
 - Land/Skilyrði – eðlileg
 - Eiginleikar – of lág
 - Markaðir – allt of lág

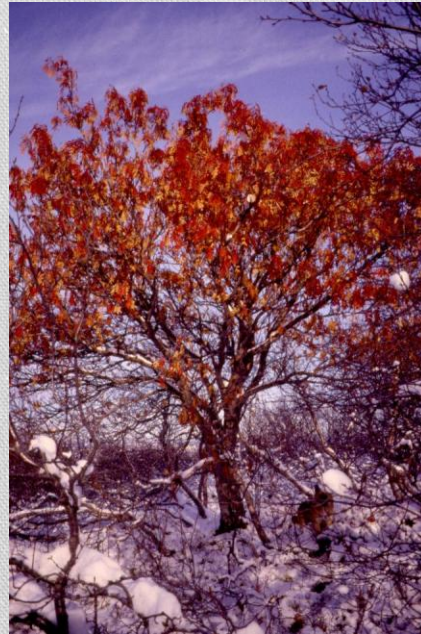
Lindifura

- Kvæmi
 - Lítil þekking
- Hlutdeild í gróðursetningu
 - Markmið – of há
 - Land/Skilyrði – eðlileg
 - Eiginleikar – eðlileg
 - Markaðir – of há

Reyniviður

- Kvæmi
 - Lítil þekking
- Hlutdeild í gróðursetningu
 - Markmið – of há
 - Land/Skilyrði – allt of há
 - Eiginleikar – of há
 - Markaðir – allt of há

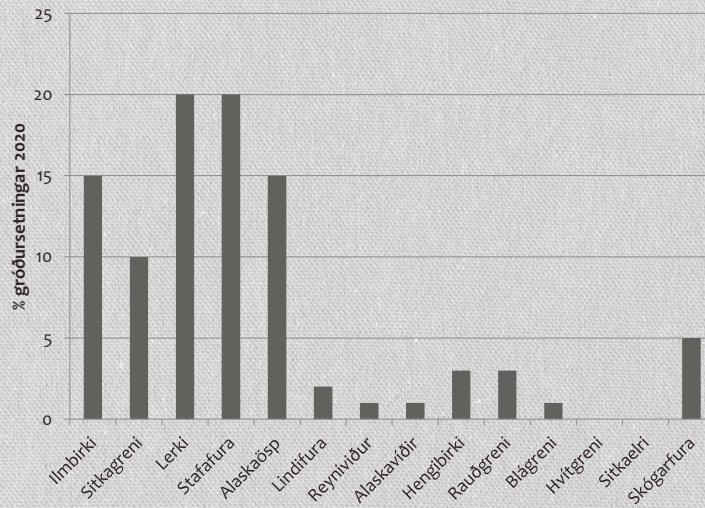

Aðrar tegundir

- Tegundir sem hafa réttilega dalað í vinsældum
 - Alaskavíðir – léleg festa, sjúkdómar, vantar hlutverk?
 - Hvítgreni og blágreni – 3. og 4. bestu grenitegundir
 - Sitkaelri – því rækta kjarr þegar hægt er að rækta skóg?
 - Bergfura – framleiðslurýr og viðkvæm fyrir Gremeniellu

Eftir 8 ár?

Næstu skref

- Við höfum með góðum árangri notfært okkur kynbótastarf Svía og Finna með lerki
- Því ekki fleiri tegundir?
 - Nú strax
 - Noregur – rauðgreni
 - Svíþjóð – skógarfura, stafafura, rauðgreni, hengibjörk
 - Finnland – skógarfura, rauðgreni, hengibjörk, ilmbjörk
 - Í framtíðinni
 - Breska Kólumbía – risalerki, degli
 - Skotland - sitkagreni

Næstu skref

- Sænsk stafafura vex 30% hraðar en sænsk skógarfura
 - En vel má vera að kynbætt sænsk skógarfura vaxi hraðar en ókynbætt Skagway- eða Bennet Lake stafafura á Íslandi?
 - Hvað þá með kynbætta sænska stafafuru?
- Mikill munur er á vexti rauðgrenikvæma
 - Nánast öll reynsla okkar er af of norðlægum kvæmum.
- Hengibirki
 - Nánast öll reynsla okkar er af of norðlægum kvæmum
- Eigum einkum að prófa efnivið sem notaður er á okkar breiddargráðum eða sunnar, ekki þann sem notaður er við veðurfarsskilyrði sem eru lík og á Íslandi.

Næstu kvæmatilraunir

- Stafafura
 - Kynbætt efni frá Svíþjóð plús kvæmi frá Klettafjöllum og „okkar“ kvæmi til samanburðar
- Skógarfura
 - Kynbætt efni frá Norðurlöndum
- Rauðgreni
 - Kynbætt efni frá Norðurlöndum plús Hvíta Rússland og Alpafjöll
- Birki
 - Kynbætt hengibjörk og ilmbjörk frá Norðurlöndum

